

ACTUALISERING ACTIEPLAN STREEKPACT Insteek voor uitdieping thema's en definiëring nieuwe acties

Armoedebestrijding; Over tellen, blijven vertellen of meetellen?

*'Vijftienving jaar lang zit ik hier al armen te tellen, zegt Bea Cantillon, directeur van het Centrum voor Sociaal Beleid van de Universiteit Antwerpen. Maar de inspanningen die geleverd worden om het probleem in kaart te brengen, zijn niet evenredig met de resultaten van de armoedebestrijding. Vergelijk het met het hoofdpersonage uit Orhan Pamuks Istanbul dat alle schepen telt die door de Bosporus varen. Hij hoopt dat ze niet meer tegen elkaar zullen botsen als hij ze maar consciëntieus genoeg telt. Maar dat is natuurlijk een illussie. Ondanks alle tellingen, jaarrapporten en internationale studies leven duizenden Belgen nog altijd in armoede.'*¹

I. Wat zijn de ambities die we willen realiseren?

De regio Zuid-West-Vlaanderen ambieert in de verdere socio-economische ontwikkeling van de streek de **realisatie van hefboomen** om mensen uit hun situatie van armoede te helpen en de creatie van nieuwe groepen armen tegen te gaan. Deze ambitie is opgenomen **als aparte actie in het streekpact** en wordt in co-productie (partnerschap) met mensen in armoede gerealiseerd.

Armoedebestrijding is enkel mogelijk vanuit een samenwerking met alle actoren uit de streek en moet dan ook **als een rode draad door het streekpact** lopen. Dit gebeurt nu al een stuk, doch door het toepassen van een **armoedetoets op het streekpact** wordt dit nog versterkt. Hier bekijkt de regio vanuit **het perspectief van kinderen en jongeren** welke hefboomen de regio in handen heeft en kan aanwenden om generatiearmoede te voorkomen en te doorbreken.

RESOC zal samen met het Welzijnsconsortium breed consulteren bij alle stakeholders uit de streek om zich te engageren een bijdrage te leveren voor armoedebestrijding in de regio. We roepen verschillende stakeholders op om zich aan te bieden als partner, trekker van de voorgestelde actiesporen rond armoedebestrijding.

*Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt mensen in armoede af van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Deze kloof kan enkel overbrugd worden wanneer de samenleving, zowel het beleid als het brede middenveld en andere actoren, een beroep doet op de kracht die mensen in armoede en hun omgeving bezitten, de voorwaarden creëert zodat mensen in armoede deze kracht kunnen aanwenden en iedereen gelijke kansen geeft om aan alle aspecten van de samenleving deel te nemen.'*²

Om het (financiële) armoederisico te meten, wordt gebruik gemaakt van een relatieve armoederisicodrempel, nl. het percentage personen dat leeft in een gezin met een beschikbaar inkomen dat lager ligt dan 60% van het mediaan equivalent gezinsinkomen. (EU-SILC) Uiteraard is armoede niet louter een kwestie van onvoldoende inkomen.

10,9% van de mensen in Vlaanderen bevond zich in 2007 onder de armoederisicogrens (op basis van EU-SILC 2007). Voor deze cijfers wordt gebruik gemaakt van de Belgische armoededrempel. Voor een alleenstaande betekent arm zijn moeten leven van een netto inkomen dat lager ligt dan 878 euro per maand. Voor een gezin bestaande uit twee volwassenen en twee kinderen is dat 1.844 euro per maand. Indien we de vergelijking maken met de Vlaamse armoededrempel (60% van het mediaan equivalent gezinsinkomen in Vlaanderen), bevond **13,4% van de mensen in Vlaanderen** zich in 2007 onder de armoederisicogrens (Zie onderstaande tabel, beleidsnota Armoede 2009-2014). Als we deze cijfers vertalen naar de regio Zuid-West-Vlaanderen, komt dit neer op iets minder dan 30.000 inwoners (onder de Belgische armoederisicogrens) of iets meer dan 40.000 inwoners (onder de Vlaamse armoederisicogrens) van de iets meer dan 300.000 inwoners uit de regio Zuid-West-Vlaanderen.

¹ 'Mensen van het Jaar. Arm Vlaanderen.', KNACK, 12 december 2007, p.53-54.

² Naar Jan Vranken

Inkomensarmoederisico Vlaanderen – Percentage personen met een equivalent beschikbaar inkomen lager dan 60% van het mediaan nationaal equivalent inkomen (Belgische armoededrempel)

	2004	2005	2006	2007
Vlaams inkomensarmoederisico volgens Belgische drempel	10,8	11,3	11,4	10,9
Vrouw	11,6	11,9	12,4	11,6
65-plussers	20,4	21,8	23,1	22,3
Alleenstaande	16,7	19,3	20,5	21,7
Eenoudergezin	22,6	19,3	23,8	27,6
Niet-werkenden	18,7	19,0	20,1	18,7
Werkloos gezin met kinderen	56,9	65,6	70,7	67,4
Werkloos gezin zonder kinderen	25,2	20,0	25,6	22,8
Huurder	17,8	19,8	20,6	21,9

Bron: EU SILC

Inkomensarmoederisico Vlaanderen – Percentage personen met een equivalent beschikbaar inkomen lager dan 60% van het mediaan Vlaanderen equivalent inkomen (Vlaamse armoededrempel)

Vlaams inkomensarmoederisico volgens Vlaamse drempel	13,4	13,7	13,5	13,4
--	------	------	------	------

Bron: EU SILC

Achtergrondinfo:

BIJLAGE 1: Armoede Gepeild, een analyse van de EU-SILC cijfers naar aanleiding van 17 oktober Werelddag van verzet tegen armoede door de FOD Economie.

BIJLAGE 2: Theoretisch kader en overzichtstabel studie minimumbudgetnorm uit 'Wat heeft een gezin minimaal nodig? Een budgetstandaard voor Vlaanderen', Bérénice Storms en Karel Van den Bosch.

BIJLAGE 3: Overzichtstabel studie 'Wie participeert niet? Ongelijke deelname aan het maatschappelijk leven in verschillende domeinen'. Studiedienst Vlaamse Regering -rapport 2007/5.

BIJLAGE 4: Kansarmoedeprofiel regio Kortrijk (12 lokale besturen, exclusief Wervik), Provincie West-Vlaanderen.

II. Welke acties stellen we voor ?

We schuiven volgende **6 strategische opties** ter discussie naar voor en **vertalen die in 6 voorstellen van acties**.

- Optie 1. Kiezen voor **dialogoog** met mensen in armoede
- Optie 2. Garanderen van een kwaliteitsvolle **materiële noodhulp**
- Optie 3. Zorgen voor het maximaal gebruik van ondersteunende diensten en **basisrechten**
- Optie 4. **Trajectbegeleiding** via partnerschap
- Optie 5. **Sensibiliseren: inleefspel**
- Optie 6. **Armoedetoets in het Streekpact, focus op kinderen en jongeren**

Strategische optie 1: Kiezen voor dialoog

If you ask me?

Als je het MIJ vraagt?

Motivering:

Een belangrijke voorwaarde om te komen tot een efficiënt en effectief (sociaal) beleid met een integrale aanpak rond armoedebestrijding, is in dialoog te gaan met de mensen in armoede en met de verenigingen waar armen het woord nemen.³ Goedbedoelde maatregelen slaan meermaals de bal mis omdat de concrete gevolgen voor mensen in armoede niet volledig doordacht werden. Naast het studiewerk en overleg met het middenveld is overleg met wie deze negatieve gevolgen in het dagelijkse leven ervaart nodig.⁴

Doelstelling:

De regio zal sterker inzetten op het effectief mee nemen van het perspectief van alle klanten, dus specifiek ook de beleving van mensen in armoede, in de uitbouw van haar dienstverlening.

ACTIE 1.1

Onderzoek en realisatie goede praktijken klantgericht werken met mensen in armoede

- **Kortlopend onderzoek** naar goede praktijken klantgericht werken met mensen in armoede
- **Uitwerking methodiek en toepassing methodiek in minimum 3 organisaties uit 3 verschillende sectoren** (welzijn, gezondheid, lokaal bestuur,...)

ACTIE 1.2

Verkenning en realisatie van ondersteunende vorm van beleidsreflectie met mensen in armoede in de regio.

- Welke ondersteuning is nodig om mensen in armoede te kunnen laten mee nadenken over structurele veranderingen op lokaal niveau, regioniveau of hoger overheidsniveau? Verkenning behoefte aan extra verenigingen waar armen het woord nemen of andere ondersteuningsvormen van armen om een reflectie op beleid en veranderingen in de buurt, regio, samenleving te kunnen maken en input te kunnen leveren aan het beleid. **Verkenning en aanbevelingen voor de regio.**
- **Realisatie van minimum één ondersteunde vorm van beleidsreflectie met mensen in armoede in de regio.**

ACTIE 1.3

Werken aan toegankelijkheid van organisaties uit de regio voor mensen in armoede.

- Oproep naar **minimum 20 organisaties** uit de regio die hun werking willen laten screenen.
- **Organisatie van de screening i.s.m. mensen in armoede.** Verkenning hoe deze screening i.s.m. mensen in armoede zelf kan gebeuren? Mogelijks gebruik van op te richten Vlaamse pool van ervaringsdeskundigen in het kader van de lokale diensteneconomie?⁵
- Is er **mogelijkheid en opportuniteit in bepaalde sectoren om een langdurige tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede te voorzien** en kan deze worden begeleid en ruim worden ingezet in de regio?

Timing: 2010-2012
Voorstel trekker: **OPROEP TOT TREKKER(S) VAN DE ACTIES**
Voorstel partners: **OPROEP TOT PARTNERS IN DE VOORGESTELDE ACTIES**

³ Memorandum Gewestverkiezingen van Steunpunt ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

⁴ Armoede en sociale uitsluiting – Vlaamse overheid - 2004

⁵ Vlaamse beleidsnota Armoede, p.27.

Motivering:

De laagste 'wettelijke' inkomens (basisuitkeringen zoals leefloon) liggen nog altijd onder de armoederisicogrens. Omdat het leefloon te laag is om ermee rond te komen is aanvullende steun voor heel wat mensen een noodzaak, zeker met de stijgende huisvestings- en energiekosten. Er is dan ook een stijgende groep mensen die beroep moet doen op materiële hulp bij o.a. caritas organisaties (bijv. voor voedselpakketten, kledij, ...) en aanvullende financiële steun bij het OCMW.⁶

"Het is schrijnend dat voedselbedelingen nodig zijn. Want dat betekent dat er grote gaten in het beleid zitten.' Omdat de overheid maar mondjesmaat aandacht heeft voor het armoedeprobleem, zijn de honderden voedselbanken, gaarkeukens, kringloopprojecten en vormingsinitiatieven vandaag levensnoodzakelijk.⁷ *Structurele hulp werkt aan de oorzaken en zet structuren op om armoede en uitsluiting te voorkomen en te bestrijden. Noodhulp lenigt acute noden in concrete situaties en kan dus verschillende vormen aannemen. Noodhulp reageert in de eerste plaats op de gevolgen. Noodhulp kan niet zonder structurele hulp. Structurele hulp kan echter wel zonder noodhulp.*⁸

Doelstelling:

Het realiseren van een regio- en behoeftendekkend streeknetwerk noodhulp, materiële dienstverlening dat toegankelijk en kwaliteitsvol georganiseerd is. Onder noodhulp verstaan we de leniging van acute noden in concrete situaties en kan dus verschillende vormen aannemen. Noodhulp reageert op de gevolgen van armoede en kan enkel in samenhang met een structurele en preventieve aanpak van armoede. Deze doelstelling zal uitgevoerd worden door de dialoog op te starten en aan te gaan met de mensen in armoede en aanbieders van noodhulp, een partnerschap te vormen, zodat we kunnen spreken van coproductie.

ACTIE 2.1

Realisatie van een netwerk/platform van actoren en gebruikers actief op vlak van noodhulp, materiële dienstverlening met als agenda;

- **Kennismaking, uitwisseling van informatie en afstemming** tussen de verschillende actoren en gebruikers op vlak van noodhulp
- **Het onthaal en het aanbod aan noodhulp** (vorming voor vrijwilligers, klantvriendelijkheid, ondersteuning in de werking,...) **verder kwalitatief uitbouwen, door een gebruikersbevraging, tevredenheidsonderzoek, screening,... te laten uitvoeren i.s.m. de gebruikers van de noodhulp.** Wat moet hiervoor aangereikt worden? Actie gedragen door het netwerk/platform en te kaderen binnen actie 1.3.
- **Gezamenlijke visievorming rond de invulling van een gebiedsdekkend aanbod aan noodhulp in de regio Zuid-West-Vlaanderen**, gevoed door de onderzoeksresultaten uit actie 2.2.
- **De visievorming en signalen en mogelijke oplossingen inzake noodhulp regionaal capteren en op de juiste beleidsagenda geagendeerd krijgen.** Zie actie 2.2.
- **Gerichte bekendmaking van het aanbod**

ACTIE 2.2

Onderzoek naar de organisatie en het aanbod van noodhulp in de regio. Formulering van aanbevelingen op vlak van noodhulp naar beleid en betrokken organisaties in het platform.

- **Onderzoek** naar:
  - de huidige visie op noodhulp in de regio
  - de aanwezigheid en toegankelijkheid van noodhulp in de regio
  - de aangeboden modellen en aanbieders van noodhulp (actoren) in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

⁶ Armoederapport Kortrijk 2008, Welzijnsconsortium Zuid-West-Vlaanderen, OCMW en Stadsbestuur Kortrijk.

⁷ Danielle Dierckx, OASeS, in Knack, 12/12/2007

⁸ Zie www.noodhulponderprotest.be.

- **Formulering van aanbevelingen op vlak van**
  - Visievorming rond noodhulp
  - Voorstel tot opmaak regio- en behoeftendekkend aanbod noodhulp, materiële dienstverlening dat toegankelijk en kwaliteitsvol georganiseerd is
  - Schaal mogelijkheden ter versterking van het aanbod aan noodhulp?
- **Aftoetsing van het onderzoek en de aanbevelingen** bij het beleid en de betrokken actoren uit de regio Zuid-West-Vlaanderen **en komen tot een gedragen voorstel** van een regio- en behoeftendekkend toegankelijk en kwaliteitsvol streekanbod noodhulp.

ACTIE 2.3

Geven van stimulansen om te komen tot een gebiedsdekkend aanbod van noodhulp, materiële dienstverlening

- **Financiële stimulansen zoeken en ter beschikking stellen** voor het gebiedsdekkend en methodisch gevarieerder maken van het aanbod aan noodhulp
- **Inhoudelijke en financiële ondersteuning aanbieden aan initiatiefnemers nieuwe modellen of versterken van huidige goed werkende modellen, methodieken uit te testen die vertrekken vanuit het klantenperspectief.**
- **Stimuleren van organisaties, bedrijven,...** uit de streek om producten noodhulp aan te leveren aan de aanbieders van noodhulp.

Timing: 2010-2012
 Voorstel trekker: **TREKKER(S) GEZOCHT**
 Voorstel partners: **PARTNER(S) GEZOCHT**

Strategische optie 3: Maximaal gebruik van ondersteunende diensten en basisrechten

Let Me Make My Day

Laat MIJ mijn dag maken

Motivering:

De grondwet voorziet in een aantal basisrechten voor elke Belg. De verschillende overheden nemen heel wat maatregelen om die rechten te waarborgen. Maar ... vaak kennen mensen hun rechten niet of weten ze niet hoe ze er aanspraak op kunnen maken. Wie onvoldoende geïnformeerd is, loop meer risico om tussen de mazen van het sociale vangnet te vallen.⁹

Binnen dat universele raamwerk moeten de meest kwetsbaren echter geholpen worden om de weg te vinden naar de universele voorzieningen. Het is niet voldoende om 'gelijke rechten' te creëren: de toegang tot het onderwijs, de gezondheidszorgen, de arbeidsmarkt moet ook feitelijk gelijk zijn. De ervaring leert dat door allerlei mechanismen sommigen veel en anderen weinig gebruik maken van de voorzieningen van de verzorgingsstaat. Daardoor ontstaat het zg. Mattheuseffect: hogere maatschappelijke groepen maken meer gebruik van het onderwijs, van de kinderbijlagen, van de preventieve gezondheidszorgen en ga zo maar door. Zij vinden gemakkelijker de weg, zij hebben grotere administratieve vaardigheden, zij hebben meer zelfzekerheid ... In het onderwijs, op de arbeidsmarkt, in de gezondheidszorgen en in de sociale zekerheid moet daarom zeer veel aandacht gaan naar drempelverlaging, naar correcte en begrijpelijke communicatie, naar bijzondere hulp dat rekening houdt met de individuele mogelijkheden en verwachtingen. Selectiviteit binnen de universaliteit ...¹⁰

Doelstelling:

Ontwikkeling van acties, trajecten om mensen in armoede maximaal gebruik te laten maken van hun rechten en te werken aan een toegankelijker aanbod om deze rechten te benutten.

ACTIE 3.1

Screening van prioritair te nemen acties op lokaal, regionaal niveau en bekendmaking van hapklare acties op lokaal, regionaal niveau aan de betrokken (beleids)actoren.

- **Welzijnsconsortium werkt samen met het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen** lijsten de prioritair te nemen acties op lokaal, regionaal niveau op

⁹ <http://www.rechtenverkenner.be>

¹⁰ De strijd aan de onderkant wordt bitser. Straathoekwerk vertelt. 2009.

(vanuit Vlaamse en lokale goede praktijken) en vertalen deze naar een lokaal of regionaal traject in samenwerking met het Welzijnsconsortium en andere betrokken partners (vb. LOGO, Onderwijs,...). Minimaal 1 actie per grondrecht legt de focus op kinderen en jongeren.

- **Vertaling van deze hapklare acties naar de betrokken lokale en regionale (beleids)actoren.**

ACTIE 3.2

Realisatie van prioritair te nemen acties op lokaal, regionaal niveau.

- **De 13 lokale besturen engageren zich om minimaal 2 prioritair te nemen lokale en/of regionale actie uit te voeren (waarvan minimaal 1 met de focus op kinderen en jongeren in armoede) in partnerschap met alle betrokken diensten, actoren en worden hierin ondersteund vanuit de trajecten lokaal sociaal beleid.**
  - Vb. van regionale actie tussen de 13 lokale besturen; intergemeentelijke visievorming en afstemming inzake financiële aanvullende steunmaatregelen. Hoe kunnen we binnen de regelgeving en de budgettaire ruimte zorgen dat mensen minstens aan een menswaardig minimuminkomen geraken in afwachting van een federale verhoging van het leefloon en andere te lage vervangingsinkomens?
- **Minimum 3 regionale werkende actoren, engageren zich om minimaal 1 prioritaire actie uit te voeren, waarvan minimaal 1 actor inzet op een actie met de focus op kinderen en jongeren in armoede.**
  - Vb. van regionale actie kan zijn een regionale visie tussen de sociale huisvestingsmaatschappijen om bepaalde doelgroepen voorrang te geven op sociale huisvesting en een gegarandeerde begeleiding
  - Vb. van regionale actie kan zijn dat er rond toegankelijke gezondheidszorg wordt stilgestaan en gekeken wordt hoe de toegang tot de gezondheidszorg kan verbeterd worden voor mensen in armoede (stimuleren van de derdebetalersregeling, toepassing medische kaart,...)
  - Vb. scholengemeenschappen bekijken de (eigen) mogelijkheden naar kinderen en jongeren in armoede op regionaal niveau?

ACTIE 3.3

Evaluatie van dit actieprogramma op lokaal en regionaal niveau.

- **Evaluatie van de acties en de impact voor mensen in armoede, via de gerealiseerde ondersteunende vorm van beleidsreflectie met mensen in armoede in de regio. (zie actie 1.2.) Timing 2010.**

Timing: 2010-2012
Voorstel trekker: vzw Welzijnsconsortium Zuid-West-Vlaanderen
Voorstel partners: Vlaams Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen, lokale besturen, sociale organisaties, middenveld, LOGO, onderwijs, ... PARTNERS GEZOCHT!

Strategische optie 4: Trajectbegeleiding via partnerschap

Let me make my future

Laat MIJ mijn toekomst maken

Motivering:

Mensen in armoede worden vaak van het kastje naar de muur gestuurd door verschillende dienstverleningsinstanties. Daarnaast weten verschillende diensten dikwijls ook niet van elkaar en worden er daardoor soms tegenstrijdige wegen uitgetekend. Bovendien is het voor "multiproblemsituaties" sowieso beter om een gezamenlijke aanpak met alle dienstverleningsinstanties uit te tekenen. Dit uiteraard in overleg met de betrokken bezoeker zelf. Concreet betekent dit dat de bezoeker zijn/haar verhaal slechts 1 maal hoeft te doen bij één van de diensten, en dat er daarna samen met de vertrouwenspersoon bekeken wordt welke stappen er op welke terreinen kunnen gezet worden. Alle dienstverlenende instanties werken achter de schermen en via geregeld overleg mee aan een zelfde traject voor deze bezoeker, in samenspraak met de bezoeker.¹¹

¹¹ Memorandum Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen Vlaamse verkiezingen 2009

Doelstelling:

De doelstelling van dit project is **een gepast toekomsttraject uit te bouwen voor de betrokken persoon door het aanstellen van een bruggenbouwer of trajectbegeleider**. De trajectbegeleider is de **ondersteuningsfiguur voor cliënten** in complexe crisissituaties en **ontwikkelt samen met verschillende diensten** (uit verschillende sectoren) een gepast toekomsttraject voor die betrokken persoon.

Specifiek aan dit project is dat dit traject start vanuit zeer complexe crisissituaties. In die zin is dit project een concrete invulling van sector- en dienstoverstijgend crisismanagement voor een doelgroep waarvoor oplossingen niet automatisch te vinden zijn in een sector.

Het project zal op twee niveaus actief zijn, nl. zowel op cliëntniveau als op (sectoroverstijgend) dienstniveau :

ACTIE 4.1. Op cliëntniveau:

- Voor 12 à 15-tal personen een **individueel begeleidingstraject op maat** uitwerken én minstens gedurende 1 jaar opvolgen.
- Maximaal aanspreken van de eigen kracht van elke betrokken persoon/cliënt
- Een **vaste, onafhankelijke vertrouwenspersoon** gedurende 1 jaar waar de cliënt terecht kan met zijn wensen en verzuchtingen

ACTIE 4.2. Op dienstniveau:

- Gedeelde zorg voor heel complexe situaties, dienst- en sectoroverstijgend, ingang doen vinden in de reguliere werking
- Indien geen oplossing in reguliere werking van 1 sector, zoeken naar creatieve, sectoroverstijgende samenwerkingsformules
- Versterken van een cliëntgerichte netwerkcultuur
- Vaste contactpersoon voor cliënten vanuit het crisisoverleg die de link is tussen de cliënt en de verschillende hulpverlenende diensten en die de afspraken tussen de diensten opvolgt.
- Organiseren van een cliëntoverleg met betrokken diensten

Timing: 2010-2011

Uitvoerders: Partnerschap crisispool i.s.m. Welzijnsconsortium Zuid-West-Vlaanderen
Projectpiste via Provinciaal zorgreglement (dossier is ingediend, beslissing mei 2010).

Strategische optie 5: Sensibiliseren: Inleefspel

Let ME make MY future like yours   Laat MIJ een toekomst zoals jij maken?

Motivering:

De POD maatschappelijke integratie roept samen met haar partners, m.n. de Verenigingen van de OCMW's op om in te zetten op projecten die de algemene publieke opinie sensibiliseren en bijgedragen tot het creëren van een breed maatschappelijk draagvlak voor effectief beleid dat armoede en sociale uitsluiting tegengaat. De acties moeten een gemeenschapsgevoel creëren en iedereen aanmoedigen en motiveren om uit hun gesloten wereld te treden en naar buiten te komen. Zowel mensen in armoede als niet armen worden bij de actie betrokken. Het gevoel moet bestaan dat men samen aan iets aan het bouwen is. Er moet een vorm van verbondenheid kunnen ontstaan, een gemeenschap van gelijkgestemden rond een bepaalde actie. Er wordt specifiek gekozen om een doelpubliek te bereiken dat gewoonlijk minder betrokken is, bijvoorbeeld professionals uit de gezondheidszorg, uit de justitiële wereld, uit het onderwijs , groot publiek...¹²

Doelstelling:

Sensibiliseren en mobiliseren rond ontoegankelijkheid en uitsluiting op vlak van werk, wonen, onderwijs, gezondheid, cultuur, ... De individuele deelnemer laten aanvoelen wat leven in armoede is en hoe uit de vicieuze cirkel te geraken.

¹² POD Maatschappelijke Integratie, <http://www.mi-is.be>

ACTIE 5.1

Ontwikkelen en ontlenen van een virtueel inleefspel armoede om de gebruikers individueel te laten aanvoelen wat leven in armoede is.

- In samenwerking met onderwijs (KATHO-HOWEST-?) en een vereniging waar armen het woord nemen of een ervaringsdeskundige in de armoede, wordt een **individueel virtueel inleefspel armoede gerealiseerd**. De bedoeling is om in de intieme sfeer van het individu te laten aanvoelen dat men moeilijk op eigen kracht uit een situatie van armoede kan geraken, zelfs wanneer de speler de meest verantwoorde keuzes maakt in de loop van het spel. Een individueel spel zal makkelijker vooroordelen doorprikken dan een filmbeleving, presentatie, ... kan.
- **Het inleefspel zal gratis ontleend worden als teaser indien een organisatie, dienst, lokaal bestuur, ... zich engageert om één van de acties zoals beschreven in dit streekpact uit te voeren;**
  - Acties onder strategische optie 1.;
    - de toepassing methodiek klantgericht werken met mensen in armoede in minimum 3 organisaties uit 3 verschillende sectoren (welzijn, gezondheid, lokaal bestuur, ...)
    - de screening van de organisatie vanuit het perspectief van mensen in armoede, oproep naar **minimum 20 organisaties** uit de regio die hun werking willen laten screenen.
    - de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de organisatie.
  - Acties onder strategische optie 2;
    - Gebruikersbevraging, screening van aanbod en onthaal noodhulp
    - Ontwikkeling gebiedsdekkend en kwalitatief aanbod noodhulp
  - Acties onder strategische optie 3:
    - De 13 lokale besturen engageren zich om minimaal 2 prioritair te nemen lokale en/of regionale actie uit te voeren (waarvan minimaal 1 met de focus op kinderen en jongeren in armoede)
    - Minimum 3 regionale werkende actoren, engageren zich om minimaal 1 prioritaire actie uit te voeren, waarvan minimaal 1 prioritaire actie met de focus op kinderen en jongeren in armoede.
  - Acties onder strategische optie 4:
  - Acties onder strategische optie 6:
- **Het inleefspel zal betalend worden ontleend bij zoveel mogelijk geïnteresseerde (vormings)organisaties.** Middelen die hieruit gegenereerd worden zullen worden beheerd en teruggeïnvesteed in vernieuwende projecten inzake armoedebestrijding.

ACTIE 5.2

Gerichte sensibilisatietrajecten met het inleefspel ontwikkelen en uitvoeren.

- **ORGANISATIETRAJECTEN:** Opmaak en begeleiding van een **vorming met het virtueel inleefspel, dat minimaal wordt ingezet en begeleid in 10 organisaties, diensten** waaronder zeker bedrijven, scholen, ziekenhuizen, banken, cultuurorganisaties, mutualiteiten, ... Het inleefspel wordt door uitvoerend personeel en beleidsvoerend personeel gespeeld. Daarna wordt bij het personeel van ervaring gewisseld en worden lessen uit getrokken naar de organisatie toe.
- **BUDDYTRAJECTEN: Organisatie van minimum 10 individuele sensibilisatietrajecten** tussen een verantwoordelijke van een bedrijf, een school, een ziekenhuis, een bank, een cultuurorganisatie, een lokaal bestuur en een jongere in armoede. De 2 personen vormen gedurende ... tijd een tandem/buddy. Het inleefspel is de start van het sensibilisatietraject voor de verantwoordelijke. Daarna wordt de ervaringen van de verantwoordelijke en de jongeren op film gezet en aan elkaar getoond.

Timing:	2010 realisatie game 2011 inzet game in engagementen streekpact en groepsprojecten en in buddyprojecten.
Voorstel trekker:	OPROEP TREKKERS
Voorstel partners:	OPROEP PARTNERS

Strategische optie 6: Armoedetoets in het Streekpact, focus op kinderen en jongeren

Armoedetoets in het Streekpact

Let US help make them a future

Motivering:

Het Europees Jaar dient het publiek beter van armoede en sociale uitsluiting in Europa bewust te maken en duidelijk te maken dat armoede en uitsluiting een ontwrichtende uitwerking hebben op de maatschappelijke en economische ontwikkeling. Het moet ertoe bijdragen dat er vraagtekens worden gezet bij de opvatting dat de bestrijding van armoede slechts een verliespost voor de samenleving is en dat opnieuw het belang van collectieve verantwoordelijkheid wordt onderstreept, niet alleen gedragen door de beleidsmakers maar ook door de publieke en private actoren. Een grotere gezamenlijke verantwoordelijkheid voor beleid en activiteiten op het gebied van de sociale integratie, met het accent op ieders verantwoordelijkheid bij de bestrijding van armoede en marginalisering.¹³

Doelstelling:

Armoedebestrijding is enkel mogelijk vanuit een samenwerking met alle actoren uit de streek en moet dan ook als een rode draad door het streekpact lopen. Dit gebeurt nu al een stuk, doch door het toepassen van een armoedetoets op het streekpact wordt dit nog versterkt. Hier bekijkt de regio vanuit de specifieke focus op kinderen en jongeren welke hefboomen de regio in handen heeft en kan aanwenden om generatiearmoede te voorkomen en te doorbreken.

ACTIE 6.1

Vertaling van de bijdrage van de regio aan het Pact 2020; Vlaanderen In Actie en de Decenniumdoelstellingen, per ambitie van het streekpact.

- Waar scharen beleid en organisaties zich achter als te realiseren in de regio en uit te dragen naar hogere beleidsniveaus, als bijdrage aan Vlaanderen In Actie en de Decenniumdoelstellingen?
- Vertaling van deze bijdrage in het Streekpact en opvolging van de vooruitgang.

Het Pact 2020 stipuleert onder doelstelling '13 Armoede':

1. In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.
2. Dat houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoederisicodrempel bereikt.
3. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ...
4. Die inspanningen resulteren onder meer in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede, een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% en op het vlak van huisvesting in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid.

De Decenniumdoelen stipuleren zes doelstellingen voor minder armoede;

1. Gezondheid: Een halvering van de gezondheidsongelijkheid tussen arm en rijk.
2. Arbeid: Een halvering van het aantal gezinnen waar niemand werkt.
3. Inkomen: Voor elk gezin, ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen dat de Europese armoederisicodrempel bereikt.
4. Wonen: Een toename van het aantal goede en betaalbare huurwoningen met 150.000 eenheden, waarvan minstens de helft sociale woningen zijn.
5. Onderwijs: Een daling tot 3% van laaggeletterdheid en laaggecijferdheid bij jongeren, in alle onderwijsvormen en voor alle jongerengroepen.
6. Samenleven: Mensen in armoede verbreden hun netwerken.

¹³ Besluit van het Europees Parlement en de Raad inzake het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting (2010)

ACTIE 6.2

Toevoegen van een bijkomende actie per ambitie in het streekpact, die de focus legt op kinderen en jongeren in armoede.

- Per ambitie in het streekpact, voegen we een bijkomende actie toe, die de focus legt op kinderen en jongeren in armoede. Oproep naar de kernactoren van de verschillende ambities in het streekpact om per ambitie een bijkomend hefboomproject naar kinderen en jongeren in armoede uit te werken in een gezamenlijke werkgroep.

ACTIE 6.3

Dialogomoment organiseren met mensen in armoede over het Streekpact en de ambities die de streek zich vooropstelt.

- Dialoog organiseren met mensen in armoede omtrent het Streekpact, zie ook actie ACTIE 1.2 Verkenning en realisatie van ondersteunende vorm van beleidsreflectie met mensen in armoede in de regio.

Timing: 2010-2012
Voorstel trekker: RESOC/Welzijnsconsortium
Voorstel partners: Beleid, partners streekpact en mensen in armoede.

III. Vragen voor het streekpartnerschap

Optie 1. Kiezen voor dialogoog met mensen in armoede

- Hoe kunnen we meer participatief, klantgericht, cliëntgericht werken stimuleren en gebruikersevaluaties verhogen, met specifieke aandacht voor de groep mensen in armoede die organisaties bereiken?
- Hoe kunnen we mensen in armoede mee laten nadenken over structurele veranderingen, acties op regionaal of lokaal niveau die voor hen van grote betekenis zijn?

Optie 2. Garanderen van een kwaliteitsvolle materiële noodhulp

- Wat wordt in de regio aangeboden aan noodhulp? Wie zijn de leveranciers van de producten en aanbieders van deze dienstverlening? Kan dit aanbod nog versterkt worden?
- Hoe zit het met de beschikbaarheid van het aanbod in de regio (spreiding, divers aanbod, gebiedsdekking,...)? Hoe kunnen we dit aanbod regiodekkend maken?
- In welke concepten, modellen, formules wordt noodhulp in de regio aangeboden? Wat zijn huidige interessante formules? Is er nood aan nieuwe formules?
- Hoe kunnen we werken aan een nog toegankelijker dienstverlening rond noodhulp?

Optie 3. Zorgen voor het maximaal gebruik van ondersteunende diensten en basisrechten

- Wat zijn prioritaire acties om op in te zetten, rond welke basisrechten kunnen we als regio nog meer inzetten om mensen actief toe te leiden, meer gebruik te laten maken van hun basisrechten en de voor hen beschikbare diensten?
- Wat kunnen lokale besturen en andere (sociale) actoren doen om de basisrechten voor mensen in armoede toegankelijker te maken?
- Hoe kunnen we deze trajecten evalueren op hun nuttigheid voor mensen in armoede?

Optie 4. Trajectbegeleiding via partnerschap

- Mensen in armoede zijn vaak geconfronteerd met heel wat verwachtingen vanuit verschillende diensten op verschillende levensdomeinen. Hoe kunnen we dit beter op elkaar afstemmen en een realistisch en haalbaar toekomstplan voor de mensen maken?
- Hoe kunnen we zorgen dat iemand de visie van de mensen in armoede serieus neemt en dit perspectief bewaakt in het uittekenen van de verschillende verwachtingen vanuit diensten?
- Hoe kunnen we deze trajecten evalueren op hun nuttigheid voor mensen in armoede? Genereren deze individuele trajecten nuttige lessen voor verdere toepassing op vlak van werk, onderwijs,...

Optie 5. Sensibiliseren: inleefspel

- Hoe kunnen we echt mensen laten inleven in wat een situatie van leven in armoede is?
- Hoe kunnen we mensen, organisaties laten mee nadenken over mogelijke acties om hun eigen dienstverlening beter toegankelijk te maken voor mensen in armoede?
- Hoe kunnen we zoveel mogelijk mensen en sectoren gevoelig maken om na te denken rond onzichtbare en zichtbare systemen van uitsluiting?

Optie 6. Armoedetoets in het Streekpact, focus op kinderen en jongeren

- Hoe kunnen we de bijdrage van de regio in het Pact 2020; Vlaanderen In Actie en de Decenniumdoelstellingen concreet maken? Kunnen we dit in het streekpact per ambitie vertalen?
- Hoe kunnen we de focus op kinderen en jongeren in armoede sterker leggen in het streekpact? Kunnen we komen tot één toegevoegde actie per voor de regio gestelde ambitie, met focus op kinderen en jongeren in armoede?
- Kunnen we een dialoogmoment organiseren met mensen in armoede over het Streekpact en de ambities die de streek zich vooropstelt?

IV. Overzicht beoogde resultaten armoedebestrijding Zuid-West-Vlaanderen

<p>SO 1. DIALOOG</p> <ul style="list-style-type: none"> - De methodiek van klantgericht werken met mensen in armoede toepassen in drie organisaties uit drie sectoren. <i>Een welzijnsorganisatie, een gezondheidsinstelling, een lokaal bestuur werken klantgerichter voor mensen in armoede.</i> - De realisatie van een ondersteuningsvorm beleidsreflectie op regionaal niveau. <i>Een groep armen verenigt zich met als doel mee te denken over structurele en beleidsverandering in de regio.</i> - Een toegankelijkheidsscreening in 20 organisaties en tewerkstelling van ervaringsdeskundigen. <i>20 organisaties worden toegankelijker voor armen Een aantal ervaringsdeskundigen werken voor langere termijn in onze streek.</i> 	<p>SO 2. MATERIELE NOODHULP</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er functioneert een regionaal netwerk van actoren en gebruikers van materiële noodhulp (voedsel, kleding, warme maaltijd, tweedehands gerief, ...) - De inventaris (kaart) van aanbieders, producten en leveranciers in de regio bestaat <p><i>Het aanbod van materiële noodhulp is goed verspreid over het gebied en voldoende gediversifieerd. Leemtes worden opgespoord en ingevuld op regionaal niveau. Het bestaande aanbod wordt versterkt en er wordt minstens één nieuw model/formule opgestart in de regio. Het aanbod wordt door met armen getoetst aan de mate van 'menselijkheid' en het gebruik van het aanbod wordt vergemakkelijkt.</i></p> <p>Hoe? inhoudelijk/financieel/ procesmatig</p>	<p>SO 3. BASISRECHTEN</p> <ul style="list-style-type: none"> - We bieden een lijst aan met prioritair lokale en regionale acties per sociaal grondrecht. Wie een actie wil uitwerken kan een beroep doen op professionele ondersteuning. Enkele acties in de lijst zijn de rechtenverkenner, derdebetalers-regeling, ... - implementatie: <ul style="list-style-type: none"> o De 13 gemeenten van de regio zetten elk 2 acties op, waarvan één bijdraagt tot het doorbreken van generatiearmoede bij kinderen en jongeren. o Er komen 3 regionale acties in samenwerking met/tussen lokale besturen (bijv. van aanvullende financiële steun naar één minimuminkomen in de regio), waarvan één bijdraagt tot het doorbreken van generatiearmoede bij kinderen en jongeren. - Mensen in armoede evalueren deze initiatieven na twee jaar.
<p>SO 4. TRAJECTBEGELEIDER</p> <p>15 personen in armoede bouwen samen met een trajectbegeleider/bruggenbouwer een gepast toekomsttraject uit en gaan minstens 1 jaar samen met deze onafhankelijke vertrouwenspersoon op pad om dit te realiseren. De diensten zoeken waar nodig naar creatieve formules en samenwerking voor deze heel complexe crisissituaties.</p> <p>Evaluatie na 2 jaar van de impact op de mate van integratie van de persoon in de samenleving en het aantal bijsturingen in de (samen)werking van organisaties.</p>	<p>SO 5. SENSIBILISEREN: INLEEFSPEL</p> <ul style="list-style-type: none"> - We ontwikkelen een virtueel inleefspel armoede - 10 organisatietrajecten als vorming van personeel en directie in bedrijf, school, ziekenhuis, bank, cultuurorganisatie, mutualiteit - 10 buddytrajecten tandem tussen verantwoordelijke en jongere (ervaringen worden op film gezet.) <p><i>Er bestaat een tool om te beleven en aan te voelen wat leven in armoede is. Tientallen individuen, medewerkers en verantwoordelijken van organisaties beleven dit spel.</i></p>	<p>SO 6. ARMOEDETOETS IN STREEKPACT: FOCUS OP KINDEREN EN JONGEREN</p> <p>Welke hefboomen kan men in de streek aanwenden tegen generatiearmoede ?</p> <p>Dialogomoment over Streekpact</p> <p><i>We realiseren één actie per ambitie in het streekpact met focus op armoede bij kinderen en jongeren.</i></p>

Producten

Tools

- methodiek klantgericht werken
- toegankelijkheidsscreening
- kaart noodhulp
- modellen noodhulp
- lijst lokale en regionale acties per basisrecht
- trajectbegeleider
- individuele toekomstplannen
- virtueel inleefspel
- organisatietrajecten
- buddytrajecten
- kinder- en jongeren-armoedetoets Streekpact
- dialoogmoment over Streekpact

Nieuwe projecten

- 26 projecten in lokale besturen
- 3 regionale projecten met lokale besturen
- Minstens 1 project in elke ambitie van het streekpact
- 1 à 3 antennepunten mat. noodhulp n.a.v. gebiedsdekking
- 1 à 2 sociale kruideniers of ander nieuw model

3 regionale netwerken

- Ondersteuningsvorm Beleidsreflectie
- Netwerk Noodhulp
- Regiotafel Lokale besturen

Bereik van zowel finaal als intermediair doelpubliek; individuen, organisaties en lokale besturen.

